

I. Proroci

Van Gemenen, Willem A. *Interpreting the Prophetic Word*. Zondervan: Grand Rapids, 1990.

- a. Čo to je prorok?
- b. Chcel by som pokúsiť vysvetliť, čo to je prorok s pomocou jedného filozofa. Chcel by som, aby to bolo pre vás pomocou, takže keď sa pomotám a skončí to veľmi nejasné, môžete to celé zabudnúť. Určite už viete niečo o postmodernizme a o tom, že dosť veľa je filozofov dnes, ktorí tvrdia, že text nemá autoritatívnu interpretáciu, pretože nie je možné sa dostať k významu, ktorý autor vložil do textu. Ak je to pravda, potom je to len autoritatívne (v zlom zmysle slova) odo mňa, aby som tvrdil, že moja interpretácia je správna a že, „Ja mám pravdu.“ Takéto tvrdenia sú len snahy väčšín potláčať menšiny a je to vždy nemorálne. Teda, tvrdiť, že text má jeden význam je nemorálny.
- c. Výsledok tejto filozofie je, že neexistuje autor. (Toto mimochodom je úzko spojené s predpokladom, že neexistuje Boh. Keď Boh už neexistuje, tak ani autor neexistuje, ale ak Boh existuje, potom máme miesto aj pre autora.) Ak neexistuje autor potom človek, alebo čitateľ, ktorý prichádza k textu môže nájsť význam v texte, ktorý sa mu vyhovuje, alebo jednoducho len ten význam, ktorý nájde. To znamená, že je toľko interpretácií daného textu, koľko je čitateľov. Lenže v reálnom živote vidíme, že ľudia sa často zhodujú na nejaký spoločný význam textu alebo aspoň to môžeme povedať, že v skutočnosti nevidíme toľko významov, koľko je čitateľov.
- d. Teraz táto je otázka, ktorou sa zaoberá Stanley Fish. Ak autor už neexistuje a každý čitateľ interpretuje text a môže prísť k svojmu súkromnej interpretácii, prečo to tak nie je v skutočnosti. Teda, čo tak funguje na to, aby obmedzilo interpretáciu, keďže to nie je autorský význam textu?
- e. Jeho odpoveď znie niečo takto. Je taká vec, ktorá sa volá interpretačná komunita. Podľa Fisha, neexistuje objektívna znalosť o realite, existuje len znalosť o realite, ktorá je sformovaná spoločnosťou, v ktorej žijeme. To znamená, že naše rozmýšľanie alebo náš obraz pravdy je obmedzený hranicami našej komunity. Teda ja som do značnej miery otrok mojej komunity.
- f. Toto všetko, čo som zatiaľ povedal, je Stanley Fish a ďalší postmoderní filozofovia. Ja samozrejme pevne verím, že význam textu existuje, lebo si myslím, že existencie autora a jeho autorita je úzko spojené s existenciou Boha. Ak existuje Boh (teda kresťanský Boh), to umožňuje existencie autora a jeho autority aj naša schopnosť prísť k významu textu aj keď naša hriech obmedzuje túto schopnosť. Ale predsa si myslím, že Fish veľmi dobre vidí to, že naše interpretačné komunity majú veľký vplyv (pre dobré aj pre zlo) na našu schopnosť správne interpretovať realitu a tým pochopiť pravdu.
- g. Teraz interpretačné komunity (spoločnosti) a Boží ľud. Boh povolal Izrael, aby sa stal jeho ľudom, aby sa stal jeho interpretačnou komunitou. Povolal Izrael, aby jeho spoločný obraz reality sa stal správnym, pravdivým obrazom reality. Aby sa to stalo, Boh zjavil cez Mojžiša zákon, obraz reality, ktorý sa mal stať hranicami ktoré obmedzili ich schopnosť rozumieť tomuto svetu. Teda Boží zákon mal

pre ich spoločnosť, alebo pre ich komunitu, vytvoriť obraz reality, ktorá je správny, pravdivý obraz reality.

- h. Ale máme problém s hriechom, ktorí predsa obmedzuje naše schopnosti pochopiť ten správny obraz a vôbec našu schopnosť žiť podľa pravdy.
- i. Čiže Boh nám dal text (zákon), ktorého je On autor. Tento text nám mal komunikovať realitu, pravdu. Ale kvôli nášmu hriechu neboli schopní správne interpretovať ani aplikovať Jeho text. To znamená, že po čase ich komunita vytvorila svoje vlastné hranice, ktoré neboli v súlade so správnou interpretáciou a ktoré ďalej obmedzili schopnosť Božieho ľudu vôbec pochopiť a žiť podľa Božieho obrazu pravdy.
- j. To znamená, že text (zákon), ktorý im Boh dal, už nestačil na to, aby boli vedení podľa pravdy, lebo hranice ich komunity obmedzili ich schopnosť interpretácie textu. Ich prístup k autorovi bol obmedzený ich hriechmi, ich nesprávnymi hranicami.
- k. Do tejto situácie Boh poslal proroka. Teraz pozrite na sedem vlastností proroka podľa van Gemeren. (32-33)
 - i. Je Izraelec, (patri komunite zákona) tu je dôraz na to, že je kontinuita medzi nim a zákonom. Prorok nemôže učiť nič, čo je proti zákonu alebo proti zjaveniu, ktoré Boh už dal svojmu ľudu.
 - ii. Je povoláný od Boha a . . .
 - iii. Je zmocnený Duchom Svätým. Tu je dôraz na to, že je diskontinuita medzi nim a hriechnou komunitou. To, čo on povie musí byť v súlade s Božím zákonom, ale musí byť iné, ako ich skutočné chápanie pravdy.
 - iv. Ohlásil božie slovo ako Jeho hovorca a . . .
 - v. Autorita proroka nie pochádza z jeho osobných schopností ale z výsady rozprávať v mene Hospodina. Tu je dôraz na to, že jeho autorita interpretovať Boží text vychádza priamo od Boha. To znamená, že Boh preskočil jeho text, aby im dal priamo interpretáciu, aby preskočil ich hriech.
 - vi. Bol dobrým pastierom božieho ľudu. Tu je dôraz na Božiu lásku pre jeho ľudu. Jeho zámer je viesť jeho ľudu naspäť na správnu cestu, aby mohli prežívať jeho požehnanie.
 - vii. Jeho služba bola potvrdená znameniami. Boží ľud nebol sám vedomý, že nesprávne interpretuje Boží text. Oni si mysleli, že žijú podľa pravdy. Tak ak príde prorok, a hovorí, že nežije podľa Božej pravdy, oni si nemusia myslieť, že on je od Boha ale kľudne si môžu myslieť, že ten prorok sa snaží ich zvieŕť od správnej cesty. To práve kvôli tomu, lebo je diskontinuita medzi učením proroka a ich. Práve kvôli diskontinuite Boh dal prorokovi znamenia, ktoré mali byť potvrdením jeho posolstva.
- l. Čiže proroci sú dôležití pre nás dnes, lebo nám ukazujú, že máme blúdiace sklony a aké sú. Aj nám ukazujú, kam sme sa blúdili a kde je Božia cesta. Práve v rozdiel medzi ich posolstvom a

- m. Ešte k tomu by sme mohli dodať, že prorok nie len viedol Boží ľud naspäť na správnu cestu, ale napredoval Božie zjavenie. Ich poslanstvo nebolo len správna interpretácia zvestí, ktorú Boh dal cez Mojžišova, ale sama bola zvest', ktorá predpovedala nové Božie dianie. Čiže, prorok nemal záujem len v tom, či Boží ľud dodržiaval svoju stranu zmluvy ale aj v tom, ako a kedy Boh splní svoju stranu zmluvy. A často krát dali novú víziu o tom, ako Boží sľub môže byť splnený.
- n. Myslím, že Biblia ako príbeh je veľmi silný metafor, lebo tak ako dej v knihe spôsobí vývin a nové chápanie tak aj prorok prinesie vývin a nové chápanie Božieho diania vo svete. Zmení naše očakávania a pripravuje nám cestu pre Mesiáša.

II. Témy, ktoré sú nové u prorokov (Van Gemeren 214-243)

- a. Práca Svätého Ducha
 - i. Proroci rozprávali o obnovení stvorenia a božieho ľudu. Duch Svätý je ten, ktorý robí túto prácu. Cez neho Tórah sa stane vnútornou časťou človeka (Izaiáš 32:15, 44:3).
 - ii. Joel hovorí o demokratizácii Ducha, že Ducha Svätého prijmu všetci, ktorí patria Božiemu ľudu (2:28-32).
- b. Deň Hospodina nie je len deň slávy ale aj deň trápenia pre Boží ľud, ktorý nežije podľa zákona
 - i. Ámos (5:18-20) On temnotou je, a nie svetlom
 - ii. Hozeáš (9:7, 1:4, 5:9, 10:10) zodpovedanie Bohu, Boží trest vedie k úplnému zničeniu zeme a exil Júdu.
 - iii. Micheáš hovorí o dni Hospodina ako o teofánii (zjavenie božstva). Deň Hospodin je ohromné zjavenie božej slávy a svätosti (1:3)
 - iv. Zachariáš pridal eschatologický a celosvetový rozmer. Boží súd príde na celú zem v posledný deň.
 - v. Každé pohroma poslaná od Boha, či kobyľky, zemetrasenie, exil, všetko, či na prišla na Izrael, na Asýriu, alebo na Edom, aj to, čo už je v minulosťou videli ako spojené s dňom Hospodina.
- c. Národy- Proroctvá posúdenia a spasenia nie sú len pre Izrael ale aj pre národy.
 - i. Nie je veľmi prekvapujúce, že proroctvá posúdenia sú aj pre ostatné národy, pretože boli proti Božiemu ľudu.
 - ii. Ámos- 9:12
 - iii. Micheáš- jeho vidina Siona zahrnul aj národy, ak aj oni sa naučili chodiť podľa Božieho zákona (4:1-5)
 - iv. Sofoniáš bol jeden z najradikálnejších keď povedal, že národy môžu oslavovať Boha kdekoľvek žijú (2:11) a v ktoromkoľvek jazyku (3:9).
 - v. Zachariáš (postexilný prorok) povedal, že kráľovstva Mesiáša bude na celej zeme a prinesie šalom všetkým národom (9:10)

- vi. Malachiáš a Joel začínajú rozšíriť Boží ľud na všetky, ktorí volajú na meno Boha, keď rozprávajú o vylúčení z Božieho ľudu a zahrnutie do Božieho ľudu podľa toho, aké majú stanovisko voči Bohu a zmluve s ním. (M 1:6-14 a 3:17, J 2:32).

III. Úvod do Neskorších Prorokov [7.]

- a. Izaiáš [7.1] je kľúčový pre NZ, 5M je kľúčová pre Izaiáš
 - i. Názov a autor
 - ii. Historické pozadie
 - iii. Posolstvo a hlavné témy
 - iv. Literárny rozbor
 - 1. Štýl
 - 2. Štruktúra celá kniha sa rozdelí na dve hlavné časti (1-39) a (40-66)
 - a. Prvá časť sa zaoberá problémami a realitou času, keď žil Izaiáš a má štyri časti. (1. kapitola obsahuje proroctvo z roku 701 pr. K., ktoré pochádza zo situácie, po invázii Asýrie do Júdu. 39. kapitola rozpráva o udalosti z toho istého času. Toto je pozadie pre celú prvú časť.)
 - i. 1-12
 - 1. 1:2- tu máme **súd**. Proroci sú žalobcovia Božej zmluvy, ktorí obviňujú Izrael za nevernosť Bohu za základe zmluvy (5M 32:1). Toto je bežne u prorokov.
 - 2. Detaily v text majú význam, keď poznáme **historické pozadie** (1:7-9 . . .)
 - 3. **Poslušnosť, nie pobožnosť**. Celé ich náboženstvo je nepríjemné pre Boha ale prečo? Pretože nerobia podľa zákona, ale to nie je to, že nerobia rituály, ale to, že nemilujú svojho blížneho, nemilujú spravodlivosť. (1:11-20, najmä 16-17). Toto tiež je bežne u prorokov. Upravujú myslenie Izraela o svojej pobožnosti, nie sú takí pobožní, ako si myslia.
 - 4. Boh sa útočí na jeho ľud, ako keby neboli jeho ľud. (1:25) musí ich prečistiť (1:26). Tu vidíme teológie ostatok, začiatok myslenia, že nestačí byť Židom, musíš mať srdce pre Boha.

- 5. Deň Hospodina (2-4 kapitoly)
- 6. v druhej kapitole Boh je Bohom celej zeme, všetkých národov. V kapitolách 13-27 čítame Božie posúdenie národov ale Izaiášove proroctva nie sú len pre posúdenie národy ale aj preto, aby zahrnul národy do Božej zmluvy. (2:3-)

7.

ii. 13-27

iii. 28-35

iv. 36-39

- b. Druhá časť predvída exil a zaoberá budúce problémami exulantov v Babylone. Presviedča exulantov, že Boh žije napriek všetkým okolnostiam, ktoré svedčia opak. Boh je ochotný a schopný priviesť novú dobu pre Jeho ľud. Má dve časti

i. 40-55

ii. 56-66

3. Osnova a obsah

- v. miesto v príbehu Biblie

b. Jeremiáš [7.2]

- i. Názov a autor
- ii. Historické pozadie
- iii. Posolstvo a hlavné témy
- iv. Literárny rozbor

1. Štruktúra

2. Osnova a obsah

- v. miesto v príbehu Biblie

c. Ezechiel [7.3]

- i. Názov a autor
- ii. Historické pozadie
- iii. Posolstvo a hlavné témy
- iv. Literárny rozbor

1. Štruktúra

2. Osnova a obsah

- v. miesto v príbehu Biblie